

**ГЕНЧО ГАЙТАНДЖИЕВ
НАПИСАНО С ЛЮБОВ**

chitanka.info

Когато стигнеш до тези редове, вече ще си прочел книгата за Сачмо, драги читателю. Обръщам се впрочем към теб „на ти“, защото приетият за такъв послеслов официален, учтиво-аналитичен тон едва ли би бил съзвучен с духа на приятелска непретенциозност, който излъчва книгата на Джонс и Чилтън, а и с представата (която поне аз си изградих от тази книга) за отношението на самия Армстронг към изкуството, към джаза, към всички хора, към своите приятели, към себе си...

Не знам дали ще се съ согласиш — но според мен авторите са се стремили съзнателно в своята книга към постигането на атмосфера на естественост, сърдечност и простота; атмосфера, каквато е създавал всъщност около себе си Армстронг — този „гений на джаза“ и същевременно „удивително сърдечен и непосредствен човек“. Когато се запознавах с простичкото описание на тежкия и същевременно богат откъм слава и признание, обикновен и редом с това противоречив жизнен път на Луис Армстронг, не ми се удаде да заподозра авторите в кокетирание със своята приятелска връзка с „най-великия джазов музикант“. Напротив — възприех цитирането на топлите, грубовати и непретенциозни негови писма до Макс Джонс като абсолютно съзвучно с подхода на авторите към тяхната задача, а и като ново потвърждение на една неотменна според мен максима: не можеш да пишеш за някого или за нещо, ако не ги обичаш и цениш; ако този някой или това нещо не са намерили съкровено място в сърцето ти; ако гледаш към тях само от хладно-безстрастната, емоционално неангажирана позиция на изследователя, която впрочем мнозина автори изтъкват обикновено като доказателство за „безпристрастност“ и „научна обективност“. На биографична книга като тази, при това за човек с такава творческа и житейска биография, просто не е позволено да бъде „безпристрастна“. Такава книга се пише, както се казва, „с любов и нежност“, а това според мен е в състояние да компенсира недостатъци като несъвършения, неособено изискан литературен стил, скромния в своята извисеност полет на писателското въображение, отсъствието на умение за по-дълбоки и многостранни наблюдения, за по-проникновен психологически и творчески анализ.

Очевидно Джонс и Чилтън нямат претенции, че са създали дълбока и цялостна научноаналитична монография за творческия

принос на Армстронг и не са се старали да формират у читателя впечатлението за изключителност на техните авторски възможности.

И толкова по-добре. Двамата автори са се отнесли към своето дело отговорно и влюбено (нима не е респектиращ самият обем на използваната литература?...), но не са забравили, че пишат книга, която да бъде четена от обикновени хора, а не от онзи тесен кръг музиканти, които гледат на Армстронг в чисто професионален ракурс и биха разгърнали страниците на неговата биография, водени само от професионално-познавателни подбуди.

Очевидно е, от друга страна, че книгата на Джонс и Чилтън не е майсторски в литературно отношение биографичен роман. Т.е. двамата автори не са се блазнили вероятно от белетристични амбиции и сигурно са били наясно, че „документалният пласт“ в тяхното съчинение ще се окаже в случая по-полезен и по-респектиращ, отколкото опитите да се „украсяват“ житейските факти и ситуации от биографията на Сачмо по пътя на псевдолитературното сантиментално съчинителство. Ето защо от книгата има какво да научи всеки човек, който иска да познава по-добре, по-обстойно, но и достоверно жизнената и творческата биография на именити музиканти независимо от сферата на тяхната дейност.

Същевременно едно от достойнствата на тази книга се състои в наличието на характеристики и оценки за музикално-творческите и интерпретаторски изяви на Армстронг, за качествени страни на неговия принос и развитието на джаза, за конкретните стилови насоки и тенденции в този род музика, които дължат на големия и оригинален творец обособяването на определени техни особености или дори своето цялостно формиране и утвърждаване. При това „музикално-аналитичният пласт“ в книгата не е останал (както в множество подобни случаи, и то най-вече в книги за прочути певци) на равнището на пресмятане на броя на бисовете или на цитиране на твърде общите впрочем суперлативи, с които се е отзовавала пресата, а се отличава с професионална конкретност, яснота и даже задълбоченост. А това прави биографичната книга за Армстронг полезна и за любителя-джазмен, и за онези музиканти, които стоят далеч от проблематиката на джаза, но не страдат от предразсъдъци и ограничени интереси и затова нямат нищо против да понаучат нещо за развитието и особеностите на това изкуство. От книгата за Сачмо академичният

музикант би могъл например да се убеди (естествено, при добро желание от негова страна...), че джазът, роден в черните гета и развивал се като функционално изкуство в танцувалните салони; вече отдавна е надраснал стъпалото на чисто функционалната музика, има респектиращо историческо развитие и притежава достойни за вниманието на същия този академичен музикант субстантни особености и естетически ценности, т.е. заслужава неговото професионално уважение.

А за джазмените, някои от които се оказват напоследък доста податливи на елитарно-аристократични настроения и се разграничават ревниво от популярната музика, сигурно ще е поучително да узнаят, че например на границата на 20-те и 30-те години Сачмо съвсем не е странял от хитовете в попмузиката — без това да го зарази с бацила на комерсиализацията.

Твърде полезни за нас, професионалните музиканти, са и онези факти и авторски разсъждения, които насочват вниманието към осезателните взаимни влияния между джаза, академичната (т.нар. „сериозна“) музика и попмузиката; влияния, които в наше време преминават в доста активни, обхватни и плодотворни процеси на взаимодействие и водят дори до „размиване“ на строгите граници между тези видове музика — макар въпросните процеси да остават незабелязани за онези от нас, които имат по-традиционалистична и неподатлива на изменения и развитие нагласа на мисленето...

И все пак трябва да споделя, че след като прочетох книгата за Сачмо, в съзнанието ми остана не само впечатлението и познанието за приноса на една фигура, която заслужено доминира в първата половина от вековното развитие на джазовото изкуство. Запомних също така непритворния хуманизъм, непобедимия оптимизъм на един голям музикант, станал едва ли не символ на джаза, достигнал, както се казва, до върховете на славата (които имат, уви, и могъща деморализираща сила!...), но опазил в себе си лъчистото излъчване на един светъл характер и способността да се радва искрено на живота, да прави музика за радост на хората, да създава изкуство, което се възприема повече с душата, отколкото с отредените за тази цел сетива...

„Приех живота такъв, какъвто е. Какъвто и да е бил, за мен той беше красив и аз обичам всички хора“. Такова верую свидетелствува

по-скоро за смирението на конформиста, отколкото за осъзнатата непримирима позиция на бореца. И все пак малцина са тези, които са способни да изповядват подобно убеждение след толкова превъзможнати препятствия, след толкова сурови житейски изпитания. Роден в „долния етаж“ на едно жестоко общество, със смазващи „естествени“ закони, израсъл сред сърдечни хора, но и сред лумпенизирани несретници, „възпитаван“ на улицата и в поправителното училище, изпробвал „освобождаващата“ наркоза на марихуаната, изпитал в буквалния смисъл как се чувства човек зад стените на затвора, Сачмо успява да извлече и да осмисли посвоему нравствения си урок от своя сблъсък с действителността.

Не си мисли, читателю, че ми се привиждат ангелски криле върху раменете на Луис Армстронг. Не идеализирам нито една черта от симпатичната му човешка физиономия. Сред личните ми пристрастия в областта на музиката джазът заема твърде скромно място, за да въздигам в култ когото и да е измежду безспорните първенци в неговото минало или настояще. Може би именно затова прочетох с интерес тази книга. Тя стана причина да нарасне уважението ми към една личност, на чието изкуство съм се възхищавал, но която познавах досега единствено благодарение на радиото и магнетофона.

Генчо Гайтанджиев

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.